

Fenntarthatóság az életben

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetencia

10. évfolyam

Programcsomag: Felkészülés a felnőtt szerepekre

A modul szerzője: Vásárhelyi Judit

Címlapkép: szkb210_06_00

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	16-17 évfolyam
Ajánlott időkeret	6 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A jövő alakításában hamarosan döntő szerepet játszó fiatal nemzedék környezettudatos rendszerszemléletének, az erőforrás-gazdálkodás iránti affinitásának alakítása
A modul témái, tartalma	Témák: Környezet: lakóhelyi környezet, környezetvédelem, környezettudatosság; globalizáció: fenntarthatóság, erőforrások; életmód: életminőség, egészség Tartalom: Közelítés a fenntarthatóság fogalmához; nemzeti vagy önkormányzati szinten erőforrás-gazdálkodási lehetőségként adódó alternatívák (napkollektor, „élőgép”, autonóm tervezés, a fenntarthatóság jogi védelme stb.) bemutatása; a személyes – diákszintű – fogyasztás vizsgálata; javaslatok a fenntartható fogyasztási alternatívákra.
Megelőző tapasztalat	8. évfolyam: Helyi öröm- és bánattérkép készítése modul
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önszabályozás: felelősségvállalás, törődés Önismerettel összefüggő kompetenciák: autonómia A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információkezelés, rendszerezés, problémaérzékelés, kritikai gondolkodás, szabálykövetés
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Földünk – környezetünk, Ember és természet, Életvitel – gyakorlati ismeretek Tantárgyakhoz: földrajz, kémia, biológia
Támogató rendszer	Wheeler, K. A. – Bijur, A. P. (szerk.): <i>A fenntarthatóság pedagógiája</i> . A remény paradigmája a XXI. század számára. Körlánc Könyvek 12. Körlánc. Budapest, 2001 <i>Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia – alapvetés</i> . MKNE. Budapest, 2003 <i>Bimbó boci bóklászása és más ötletek a fenntarthatóságra neveléshez</i> . Magyar Környezeti Nevelési Egyesület. Budapest, 2001 Victor András (szerk.): <i>Iskolánk zöldítése</i> . MKNE. Budapest, 2005 Ertsey Attila (szerk.): <i>Autonóm kistrégió: Országos ajánlás</i> . Független Ökológiai Központ. Budapest, 1999 Varga Judit (szerk.): <i>Hol az energia?</i> Oktatócsomag. Föld Napja Alapítvány. Budapest, 1999 Polcz Alaine: <i>Főzzünk örömmel!</i> Kalligram. Budapest, 1998

Módszertani ajánlás

A fenntarthatóság sokrétű fogalmának megértéséhez példákon és eseteken át, az általános szemlélet fejlesztése révén jutunk közelebb. A környezet iránti érzékenység és tudatosság megalapozásával, a rendszerszemlélet rugalmasabbá tételével sajátíthatjuk el ezt az ipari forradalom előtt valaha már működött, megértett, de globális világunkban nagy nehézségekkel küzdő szemléletet. Amikor megértjük, hogy a nagy rendszereken belül felismert tanulságok helyi és még kisebb, a saját életünkben működő rendszerek tulajdonságai is, és ezeket részben uralhatjuk, akkor a fenntarthatóságra törekvés életünk erkölcsi oldalára kerül.

A modul résztémáiból egyetlen prezentációt (P0) állítottunk össze, amely több alkalommal, részekben is vetíthető.

Időfelhasználás

Megvalósítható 3 alkalommal 2 x 45 percben, a körülményeknek megfelelő alternatív feladat kiválasztásával. (A téma feldolgozására a rendelkezésre álló időben feszes tempót igényel.)

Tér-, teremrendezés

A terem alkalmas legyen számítógépes prezentáció és csoportmunka számára.

Eszközök

Számítógép, projektor, akvárium, plakátpapír, íróeszközök.

Csoportok

4-6 fős csoportok véletlenszerű kiválasztással, fél-fél osztály, témák szerint csoportosítva.

A tartalommal összefüggő differenciálási javaslat

A tanári mellékletekben található példák és kérdések lehetőséget nyújtanak arra, hogy a pedagógus az adott településen, az adott osztályban helyénvaló kérdésekkel tudjon foglalkozni. A tartalmi részek feldolgozásakor fontos szempont a hitelesség: csak olyan „környezetvédelmi ügyek” képviselőjét tudjuk hatékonyan közvetíteni, amelyeket mi is magunkénak érzünk. Válogassunk és súlyozzunk a témák között! Például, ha több akvarista van az osztályban, akkor foglalkozzunk többet az akváriummal mint ökológiai rendszerrel. A hangsúlyokat a modul olyan részeire helyezzük, amelyeknél diákjaink fogékonyságát tapasztaljuk.

Az egyes tevékenységek szervezésével kapcsolatos javaslatok

Fontos, hogy arányosan adjunk lehetőséget az önálló, a kiscsoportos és az osztályszintű munkára.

Speciális javaslatok a fejlesztendő kompetenciával kapcsolatban

A környezettudatos magatartás fejlesztése csak hosszú, türelmes munka eredménye lehet. A fenntarthatóság felé mutat minden kis léptékű változás, amelyet a gyerekek szemléletében ezen a téren elérhetünk.

Speciális javaslatok az értékeléssel kapcsolatban

Legyünk tekintettel a személyes érzékenységre, ugyanis néhány feladatlap a vélt átlagos diákélet színvonalán tesz föl kérdéseket. Ha az osztályba olyan diákok is járnak, akiket e kérdések kellemetlenül érinthetnek, akkor ezeket a feladatlapokat ajánlatos finomítani.

Az értékelési mód és a tartalom összefüggésének megvilágítása

A közös gondolkodás és az együttműködési kedv folyamatos figyelemmel kísérése az értékelés alapja. Jó jel a modul elfogadására, ha a reklámfeladatok humorát átveszik a gyerekek, ha a kiváltási feladatoknál kreativitást mutatnak. A modul célul tűzi ki az „aha”-élmény előidézését, hiszen erre építhető a gyerekek szemléletváltozása, környezettudatos magatartásának erősödése. Tapasztalataink szerint a szöveges visszakerdezés, az értékelés általában rontja az élményközpontú tanulás hatásfokát. A legtöbbször karmester módjára – az ötletek iránti fokozott figyelemmel – testbeszéddel értékelhetünk. Mind a megszerzett tartalmak összegzése, mind a munkában való részvétel elemzése fontos.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

P0 – PowerPoint prezentáció: Fenntarthatóság az életben (szkb210_06_p0.pps)

P1 – Az ökológiai lábnyom

P2 – A fenntarthatóság evolúciója

P3 – A fenntarthatóság mint értékválasztás – háttéranyag

P4 – A környezeti „buborék” – háttéranyag

P5 – Élőgép – háttéranyag

P6 – Autonóm ház, autonóm kistérség, autonóm ember – háttéranyag

P7 – A Védegylet JÓNEK mozgalma

P8 – Az energiagazdálkodás – háttéranyag

P9 – Háttér a „naplopáshoz”

Tanulói segédletek

- D1 – Az ökológiai lábnyomomat leginkább meghatározó tényezők becslése (Minden tanuló számára.)
- D2 – Az ökológiai lábnyom egyszerű számítása az interneten
- D3 – Gyümölcseim a globális faluból (Minden tanuló számára.)
- D4 – Fast food – slow food: feladatlap (A három fős csoportok részére egy-egy példányban készül.)
- D5 – Ki tudom-e váltani? (Minden tanuló számára.)
- D6 – „Beáll-e” az akváriumod? (Minden tanuló számára.)
- D7 – Rendszeredben te vagy az úr! (Minden tanuló számára.)
- D8 – Zöld- és barnamezős beruházásaim – feladatlap (Ahány pár, annyi példány készül.)
- D9 – Az édesvízzel való gazdálkodás módjai (Ahány pár, annyi példány készül.)
- D10 – A jövő nemzedékek jogai és ezek képviselője (Ahány pár, annyi példány készül.)
- D11 – Gondolkodj a „naplopásról” (Minden tanuló számára.)
- D12 – Erőforrások: az energia kiváltása életemben (Minden csoport számára egy példány.)